

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ПРАВОВІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ГРУНТОВО-ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ»

Сучасна освіта пов'язана з формуванням нових підходів, які ґрунтуються на інтеграції різних наук, спеціальностей, галузей знань. Під міждисциплінарними дослідженнями розуміється комплексне вивчення єдиного предмета досліджень представниками різних наукових дисциплін [1]. Основними чинниками розвитку міждисциплінарності як в науці, так і в освіті є комплексність природи і суспільства; неможливість якісного дослідження об'єкта чи проблемних питань в межах однієї дисципліни [4]. Застосування міждисциплінарних підходів у сучасних ґрунтознавчо-географічних дослідженнях передбачає інтеграцію різних наук з метою спільного та більш якісного дослідження певних об'єктів, дає можливість отримати нові знання на значно вищому рівні.

Міждисциплінарні підходи й методи пізнання виникають на межі різних наукових дисциплін, серед яких особливе місце належить дослідженням ґрунтів. Становлення і розвиток людського суспільства нерозривно пов'язаний із використанням природних ресурсів, в складі яких основну частину займають земельні ресурси, які обумовлюють існування та використання всіх інших видів природних ресурсів [2].

Багатоаспектність поняття «ґрунтово-земельні ресурси» обумовила інтерес до їх дослідження різних галузей знань – географії, ґрунтознавства, екології, біології, права та інших. Особливо актуальними з практичної точки зору є «стикові» дисципліни: ґрунтознавство та географія ґрунтів, ґрунтово-земельні ресурси, земельне право. Кожна з них має власний предмет дослідження та методологічні підходи.

Висока насиченість змісту освітньо-професійних програм підготовки майбутніх географів предметами, що вивчають досить різні галузі знань, породжують проблему неузгодженості різних сфер пізнання. Особливо гостро це проявляється при вивченні профільних та вибіркових дисциплін.

Предметом дослідження навчальної дисципліни «Правові основи використання ґрунтово-земельних ресурсів» є вивчення основних засобів здійснення охорони земель, що є одним із головних завдань сучасної

державної політики у сфері землекористування; теоретичних положень нормативної бази України щодо відносин, які складаються у сфері управління земельними ресурсами, власності на природні ресурси, їх використання та охорони як складової навколишнього середовища; збереження, примноження і відтворення ґрунтово-земельних ресурсів в умовах сучасного використання.

Мета навчального курсу «Правові основи використання ґрунтово-земельних ресурсів» полягає у ознайомленні студентів із значенням земельних ресурсів у житті людини та їхнім місцем у структурі природно-ресурсного потенціалу України, вивченні класифікаційних одиниць земельного фонду та їхніх діагностичних ознак, структури земельних ресурсів України, особливостей функціонування ринку землі; вивченні основних принципів і механізмів управління земельними ресурсами; ознайомленні із основними законодавчими та нормативними документами, які регламентують управління земельними ресурсами, їх окремими категоріями; систематизації отриманих знань щодо регулювання земельних відносин в Україні з метою їх використання у практичній діяльності [3].

Таким чином, уже в предметі дослідження та меті зазначеного навчального курсу поєднані методологічні підходи різних галузей знань. Основними завдання навчальної дисципліни «Правові основи використання ґрунтово-земельних ресурсів» є поєднання знань, умінь і навичок різних наук, а саме:

– набуття теоретичних знань щодо значення земельних ресурсів у житті людини та функціонуванні біосфери; закономірності географії ґрунтів; визначення шляхів мінімізації деградаційних процесів та заходів щодо охорони і збереження ґрунтів і земель; правові основи охорони ґрунтів і земель (блок знань дисципліни «Ґрунтознавство і географія ґрунтів»);

– вивчення класифікаційних одиниць земельного фонду та їхніх діагностичних ознак; ознайомлення із структурою земельного фонду та його географією; рівень освоєності та сучасну динаміку земельних ресурсів; потенціал земельних ресурсів та їхнє використання в Україні та світі; сучасний стан та проблеми різних категорій землекористування; шляхи оптимізації землекористування (блок знань дисципліни «Земельні ресурси України»);

– набуття знань щодо правового регулювання земель різного цільового призначення; вивчення теоретичних і правових засад ринку землі в Україні; вивчення основних принципів і функцій управління земельними ресурсами;

ознайомлення із законодавчими і нормативними документами, які регламентують управління земельними ресурсами України; основні принципи правового регулювання земельних відносин в Україні; специфіку права власності на ґрунтово-земельні ресурси; зміст екологічних прав та обов'язків фізичних та юридичних осіб, територіальних громад і держави щодо використання ґрунтово-земельних ресурсів; законодавчу базу, що регламентує питання охорони і раціонального використання земель; особливості правового режиму окремих категорій земель; види юридичної відповідальності за порушення норм земельного кодексу та інших законодавств, які регулюють ґрунтово-земельні відносини; формування вмінь і навичок самостійного пошуку необхідних нормативно-правових актів та правильного їх використання під час вирішення ситуаційних завдань (блок знань дисципліни «Земельне право України»);.

Практичними результатами навчання міждисциплінарного вивчення предмету «Правові основи використання ґрунтово-земельних ресурсів» є уміння: вільно володіти понятійним апаратом; збирати, узагальнювати та аналізувати відомості про сучасний стан та використання ґрунтово-земельних ресурсів; надавати загальну характеристику правових відносин, що виникають під час використання ґрунтово-земельних ресурсів; визначати способи реалізації суб'єктивних екологічних прав та юридичних обов'язків у сфері використання ґрунтово-земельних ресурсів; аналізувати і тлумачити чинне законодавство та застосовувати земельно-правові норми до конкретних фактичних обставин.

Отримання відповідних знань та умінь є неможливим в умовах окремої дисципліни. І саме міждисциплінарні дослідження передбачають взаємодію різних галузей наукових знань у вивченні одного і того ж об'єкта багатостороннього дослідження. Найбільш тісний взаємозв'язок при вивченні навчальної дисципліни «Правові основи використання ґрунтово-земельних ресурсів» мають предмети ґрунтознавчо-географічного та правового спрямування, серед яких: «Ґрунтознавство та географія ґрунтів», «Ґрунтово-земельні ресурси України та світу», «Оцінка земель», «Основи земельного та екологічного права», «Основи природноресурсового права».

Сучасними умовами сьогодення є підготовка універсальних фахівців, які володіють ефективною методологією науково-дослідницької і виробничо-практичної діяльності на межі різних галузей знань. Таким чином, використання міждисциплінарного підходу при вивченні вибіркової дисципліни «Правові основи використання ґрунтово-земельних ресурсів»

вирішує існуючі у предметній системі навчання протиріччя між розрізненим засвоєнням знань і необхідністю їх синтезу, цілісного та комплексного застосування на практиці, у професійній діяльності та житті майбутнього спеціаліста.

Список використаних джерел: 1. Третько В. Міждисциплінарний підхід у підготовці майбутніх магістрів міжнародних відносин / В. Третько // *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. – 2013. – Вип. 6. С. – 94-102. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2013_6_13 2. Паньків З. Землекористування в Карпатському регіоні України: теорія, історія та сучасний стан / З. Паньків. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 340 с. 3. Правові основи використання ґрунтово-земельних ресурсів: навч. програма для спеціальності 014.07. Середня освіта (Географія)(освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр» / Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечникова; [розробн. Тригуб В. І.] – Одеса: [ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2017. – 9 с. – Режим доступу : <http://onu.edu.ua> 3. Шакура І Зарубіжний досвід упровадження міждисциплінарних освітніх програм та можливості його застосування в Україні / І. Шакура, Ю. Шулик // *Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки*, 2020 – Вип.2. – с.114-127. – Режим доступу : <https://pedagogy.bdpu.org>